

בבית הדין הצבאי המחוזי

במחוז שיפוטי ח"א

בפני:

אל"ם כרמל ווהבי - אב"ד

רס"ן ברוך גליקמן - שופט

סרן שני שוקר - שופטת

(ע"י ב"כ, קמ"ש דניאל אלברג)

בעניין: התובע הצבאי

נגד

(ע"י ב"כ, סרן יחיאל ציפורי)

ח/XXX רס"ל ח' ב' ד'

גזר-דין

המנוח

1. ביום 31.7.2015, נפטר סמל ב' א' ז"ל (להלן: **המנוח**), בעקבות אירוע דליקה ביחידתו. המנוח, שנולד וגדל בנהריה, היה בן 21 במוותו. הוא הותיר אחריו הורים ואח. המנוח, ששירת כמ"ט תעופה, תואר על-ידי מפקדיו כחייל ואדם טוב. מותו של המנוח בטרם עת הותיר את בני משפחתו המומים וכואבים. ההליכים המשפטיים שהתקיימו בפנינו בעקבות האירוע שבמסגרתו מצא המנוח את מותו, אין בהם כדי ליתן נחמה לבני המשפחה על האובדן הקשה. יהי זכרו של סמל ב' א' ברוך.

עובדות המקרה

2. להלן נסקור את השתלשלות האירועים אשר הובילו למותו של המנוח כתוצאה מפציעתו באירוע הדליקה המתואר בכתב האישום.

3. עובר ליום 28.6.2015 מונה הנאשם לתפקיד נגד משימה, האחראי על הכנת חדר המגורים של שלוחת יחידת לה"ב בכנף XXX, למסדר מפקד הבסיס. את המשימה נדרש הנאשם לבצע יחד עם המנוח, שהושם תחת פיקודו לצורך כך. בהמשך, ביום

28.6.2015 הנאשם והמנוח צבעו את קירות החדר ועם סיום הצביעה פנה הנאשם אל מפקדו, רס"ן גלעד עוזי, וביקש כי האחרון יספק לו חומר מסוג טרפנטין - חומר דליק המשמש לדילול צבע (להלן: **החומר הדליק**), וזאת מבלי שציין את הסיבה לבקשתו. רס"ן עוזי הנחה את רס"ם אלעד אפלמן לספק את החומר הדליק לנאשם. בהמשך לכך, מסר רס"ם אפלמן את החומר הדליק לנאשם והנחה אותו בדבר אופן השימוש בו. בין היתר, רס"ם אפלמן הנחה את הנאשם שלא להכניס את החומר הדליק לחדר המגורים ולא לעשות בו שימוש לצורך ניקוי רצפות, אלא לצורך ניקוי מברשות בלבד. 4. חרף הנחיות אלו, שפך הנאשם את החומר הדליק על רצפת החדר, שעליה היו כתמי צבע. אדי החומר הדליק התפשטו בחדר וניכר ריח חזק של החומר. אז עזבו הנאשם והמנוח את החדר ושבּו אליו זמן מה לאחר מכן, תוך שהחלו לשפשף את כתמי הצבע מהרצפה באמצעות מרית. בשלב מסוים הוציא המנוח מצית מכיסו והנאשם הורה לו להכניסו בחזרה. או אז, נשמט המצית מידו של המנוח, ובד בבד ניצתו אדי החומר הדליק בחדר. אש התפשטה במהירות ואחזה במנוח ובנאשם. כתוצאה מכך, נגרמו למנוח ולנאשם כוויות קשות בגופם והם פונו לטיפול רפואי. המנוח אושפז לטיפול במרכז הרפואי ע"ש "שיבא" בתל השומר, עד אשר נפטר ביום 31.7.2015 מסיבוכים רפואיים שנגרמו מפציעתו.

5. ראשי הרשלנות שעל בסיסם הורשע הנאשם הם אלה:

ראשית, הנאשם לא נהג במידה סבירה של זהירות וקפידה למניעת סכנת הדליקה שנבעה משימוש בחומר הדליק שהיה באחריותו ובשליטתו, חומר אשר יש בו כדי לסכן חיי אדם, בטיחותו או בריאותו, וזאת בניגוד לחובתו לעשות כן לפי סעיף 326 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

שנית, הנאשם הכניס את החומר הדליק והשתמש בו לניקוי רצפות בניגוד לאמור בסעיף 47 לפ"מ 59.0302 "מניעת שריפות" וכן בניגוד להוראות הבטיחות שניתנו על ידי רס"ם אפלמן.

שלישית, הנאשם השתמש בחומר הדליק לצורכי ניקיון רצפות על אף שעבר הכשרה לטיפול בחומרים מסוכנים ועל אף שמספר שבועות קודם לכן, הובא לידיעתו תחקיר אודות שריפה ביחידת יא"א XXX, אשר נגרמה עקב שימוש בחומר דליק לצורכי ניקיון.

רביעית, הנאשם שפך את החומר הדליק על רצפת החדר והותירו זמן מה, כך שהחדר התמלא אדים דליקים וריח החומר ניכר בחדר, מה שהגביר באופן בלתי סביר את הסיכון לדליקה.

חמישית, הנאשם, בהיותו מפקד המשימה, לא מנע מהמנוח להכניס את המצית לחדר שהתמלא אדים דליקים, על אף שידע כי המנוח מחזיק במצית.

שישית, הנאשם לא יידע את מפקדיו בדבר כוונתו להשתמש בחומר הדליק לניקוי רצפת החדר עת שביקש את החומר הדליק, וגם לא לאחר שנמסרו לו הוראות הבטיחות בדבר השימוש בחומר האמור.

6. הפרטים הנוספים מלמדים, כי הנאשם מצוי בשירות סדיר החל מיום 12.12.2010 ומשמש כמ"ט תעופה. בחקירתו במצ"ח, הודה הנאשם בפרטים המפורטים בכתב האישום, ובגין תיק זה לא הוחזק במעצר.

הסדר הטיעון וטיעוני הצדדים

7. הצדדים נקשרו בהסדר טיעון, במסגרתו עתרו במשותף להשית על הנאשם ארבעה חודשי מאסר שירוצו בעבודה צבאית, הורדה לדרגת סמ"ר וכן מאסר מותנה ביחס לעברה בה הורשע או עבירות שיש בהן יסוד של התרשלות בשימוש חומרים מסוכנים. זאת, לאחר שהנאשם נמצא מתאים לרצוי עונש מאסר על דרך של עבודה צבאית.

8. התביעה הצבאית עמדה בטיעוניה לעונש על השיקולים שהובילו לכריתת הסדר הטיעון, ובכלל זה טיב ההתרשלות והתוצאה הטראגית - מותו בדמי ימיו של ב' א' ז"ל. בנוסף, עמד לנגד עיני הצדדים מצבו הרפואי של הנאשם, שנפצע באורח קשה במהלך אירוע הדליקה ונזקק לטיפול רפואי מורכב שטרם הגיע לסיומו. כמו כן, עמדה לנגד עיניהם הודאת הנאשם כבר בהזדמנות הראשונה ונטילת האחריות המלאה על מעשיו. בבסיס ההסדר אף עמד שיקול נוסף הנוגע לכשל המערכתי בדבר השימוש בחומר הדליק וכן העובדה כי לא היה זה הנאשם שהכניס את המצית לחדר. התביעה סבורה כי תמהיל הענישה המוצע הולם את הרשלנות המצויה בבסיס מעשי הנאשם ואף עולה בקנה אחד עם רמת הענישה הנהוגה.

9. ההגנה ביקשה לחדד כי תופעת השימוש בחומר הדליק לצורכי ניקיון רווחה בחיל האוויר, וכי בעניין זה אף הוקמה ועדת חקירה שהמליצה על שינוי משמעותי בכל הנוגע לשימוש בחומרים מסוכנים. לגישת ההגנה, בחינת מעשיו של הנאשם צריכה לקחת בחשבון את קיום התופעה, שהנאשם אף היה עד לה במסגרת מסדרים קודמים. הוסיפה ההגנה, כי בגין האירוע בו עסקינן ננקטו צעדים פיקודיים ומשמעתיים כנגד חלק משדרת הפיקוד. ההגנה תיארה את הנאשם כמי שנאבק להתגייס לצבא ובשלב מאוחר יותר אף נאבק כדי לשרת בשירות קבע. לדבריה, גם לאחר פציעתו הקשה, נאבק הנאשם כדי לחזור לשירות מלא, בתמיכת מפקדיו. ההגנה הוסיפה, כי הנאשם מהווה עוגן כלכלי משמעותי במשפחתו, בין היתר לאור הטיפול של האם באחות הלומדת במסגרת מיוחדת. לשיטת ההגנה, בנסיבות אלו ולאור קבלת האחריות של הנאשם והודאתו בפני בית הדין בהזדמנות הראשונה ממש, כמו גם נוכח מצבו הרפואי והנפשי של הנאשם, יש לכבד את הסדר הטיעון.

10. בדברו האחרון הביע הנאשם צער על מותו של המנוח, חברו ליחידה, אותו הכיר מאז גיוסו. לדבריו, לו יכל, היה מונע את אשר קרה. הנאשם ביקש מבית הדין להתחשב בו ובנזק שנגרם גם למשפחתו שלו כתוצאה מהאירוע.

11. הוריו של המנוח מסרו את עמדתם ביחס להסדר הטיעון שהוצג בפנינו. אב המנוח הביע התנגדות להסדר הטיעון וביקש למצות את מלוא חומרת הדין עם הנאשם (ת/3). אם המנוח הביעה אומנם אכזבה מיחסם של הנאשם ומשפחתו, יחס שלדבריה היה נטול אמפטיה, דאגה והבעת חרטה. אולם, לטעמה של האם, אין מקום להשית על הנאשם עונש של כליאה ממשית, לנוכח פציעתו הקשה באירוע. עם זאת, האם סברה כי יש מקום להטיל על הנאשם את התקופה המקסימלית שניתן להשית בעבודה צבאית. לעמדתה, אף ראוי לפגוע בדרגותיו של הנאשם כך שלא יוכל לפקד או להיות אחראי עוד על חיילים.

דיון והכרעה

12. הנאשם הורשע על פי הודאתו בגרימת מותו ברשלנות של ב' א' ז"ל. אין חולק, כי הערך המוגן בעבירה בה הורשע הנאשם הוא הערך הנעלה והחשוב שבערכים - **קדושת החיים ושלמות הגוף**. כבר נפסק לא פעם, כי:

"ערך החיים הוא הנעלה בערכים. הנוטל נפש - נוטל עולם ומלואו... שהרי, הקורבן הוא המנוח, אך גם הוריו, בני משפחתו, ידידיו ומוקיריו, והחברה כולה. אובדנו של המנוח קשה נורא. הוא מלווה וילווה את יקיריו כל ימי חייהם" (ע/95/04 טור' יודוב נגד התצ"ר (2004)).

13. חלק ניכר מהוראות הבטיחות ומפקודות הצבא נועד לשמור על ערך החיים, ובכלל זה ההוראה המפורטת בראשי הרשלנות שצורפו לכתב האישום וכן התחקיר שתוכנו הובא לידיעת הנאשם עובר לאירוע בו עסקינן. הוראות בטיחות ותחקירים אלו נוסחו על בסיס הפקת לקחים מאירועי עבר, וחלקם אף נכתב בדם:

"הוראות בטיחות, כשמן כן הן. הן נועדו להבטיח קיום משימותיו של צה"ל בבטיחות, תוך שמירה על שלמותם הגופנית וחייהם של חיילים ואזרחים. ככלל, בהעדר נסיבות מיוחדות, הפרת הוראות בטיחות אינה רק אי קיום הוראות המחייבות בצבא, אלא גם התרשלנות. הוראות הבטיחות של צה"ל מבוססות, לא רק על הגיונם של מנסחיהן, אלא גם על ניסיונות מרים מן העבר, שגררו הפקת לקחים וניסוח או עידכון הוראות בטיחות" (ע/20/00 סא"ל שאער נ' התובע הצבאי הראשי (2000)).

14. לאור האמור לעיל, האינטרס הציבורי מחייב ענישה משמעותית במקרים של התרשלות שהובילה לפגיעה בערך המוגן של קדושת החיים:

"אינטרס ציבורי מרכזי בענישת מפקד שהתרשל בשמירת חיי חייליו – ובעיקר כשהדבר מתרחש באימון ועקב הפרתם של כללי בטיחות יסודיים וידועים – הוא להרתיע מפקדים אחרים מפני הקלת ראש בשמירת כללי הבטיחות. ההנחה היא, שמתן ביטוי עונשי למגמת ההרתעה של הרבים עשוי להשריש בקרב קצינים ומפקדים מידות של יתר הקפדה על קיום חובת הזהירות וכללי הבטיחות ולחסוך בחיי אדם" (בג"ץ 6009/94 שפרן נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד מח(5) 573, 593 (1994)).

15. אומנם הדברים נאמרו ביחס לכללי הבטיחות במהלך אימונים, אך הם יפים ביתר שאת בזמן שגרה ובמהלך הפעילות השוטפת של היחידה, שאז יש להימנע מנטילת סיכונים מיותרים שיש בהם כדי לסכן חיי אדם.

16. בענייננו, על חובותיו של הנאשם כלפי המנוח, בהיותו מפקד המשימה, אין חולק. חרף אותה חובה, הנאשם פנה למפקדיו לצורך קבלת החומר הדליק מבלי שציין בפניהם את המטרה בבסיס בקשתו. אחד המפקדים, שמסר לנאשם את החומר הדליק, אף הנחה אותו ביחס לאופן השימוש בו. חרף זאת, ועל אף שהוראות הבטיחות הרלבנטיות היו בידיעתו, עשה הנאשם שימוש בחומר באופן המנוגד להנחיות שניתנו לו, ובכך הקים במעשיו את ראשי הרשלנות שעל בסיסם הורשע בעבירה שיוחסה לו. המסד העובדתי שהנוח בפנינו מלמד, כי במהלך האירוע נדלקו מספר "נורות אזהרה" – ובכלל זה ריח האדים שהתפשט בחדר והימצאות המצית בחדר, שחייבו את הנאשם להפסיק את השימוש בחומר הדליק, אולם זאת לא עשה. על רקע האמור, יש לקבוע כי היו בידי הנאשם הכלים למנוע את השריפה שהובילה למותו של המנוח ולפציעתו שלו. בנוסף, יש לקבוע כי התרשלות הנאשם מצויה ברף הגבוה.

17. לצד הדברים האמורים, סברנו כי בבחינת מעשיו של הנאשם לא ניתן להתעלם מהניסיון שעשה בזמן אמת כדי למנוע את השימוש במצית על ידי המנוח, וכן מהעובדה כי הנאשם נטל חלק במשימה ולא ביקש במעשיו לסכן את חיי זולתו תוך שמירה קפדנית על חייו שלו. בנוסף, סברנו כי יש מקום להתחשב בעובדת פציעתו הקשה של הנאשם כתוצאה מהדליקה, כפי שעולה בבירור מהמסמכים הרפואיים שהוגשו לבית הדין (ס/1). אותם מסמכים אף מפרטים אודות הטיפולים הקשים שהנאשם עבר ועוד צפוי לעבור בעתיד. זאת ועוד, לא נעלמה מעינינו העובדה כי מאז האירוע המצער, וחרף פציעתו הקשה, מוסיף הנאשם לתרום במסגרת שירותו הצבאי וזוכה להערכת מפקדיו (ס/2). עוד לקחנו בחשבון את היות הנאשם עוגן כלכלי משמעותי בביתו ואת מצבו המשפחתי המורכב כפי שפורט לעיל.

18. בבואנו לבחון את הסדר הטיעון שהונח לפנינו, מצאנו להתחשב בעמדת הורי הנאשם, ובכלל זה עמדתה של אם המנוח, שחרף האובדן של בנה יקירה, הביעה בפני התביעה הצבאית עמדה מתונה שהכירה בסבל שנגרם גם לנאשם כתוצאה מאירוע הדלקה. עמדה זו של האם משקפת אצילות וגדלות נפש ופותרת בפני בית הדין צוהר לערכים שהנחילה האם למשפחתה.

19. בסופו של יום, לאחר ששקלנו את מכלול השיקולים ובשים לב לרמת הענישה הנוהגת בתיקים כגון דא, ומבלי להתעלם מעמדת הורי המנוח באשר להסדר הטיעון, פה אחד סברנו כי עונש המאסר שאליו עותרים הצדדים מצוי במתחם הסבירות, וכי בנסיבות הכוללות אף תמהיל הענישה, שכולל גם רכיב של הורדה בדרגה, הינו מאוזן. משכך, מצאנו לאמץ את הסדר הטיעון.

סוף דבר

20. פה אחד אנו גוזרים על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. ארבעה (4) חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות צבאיות, בהתאם לתנאים שנקבעו על-ידי רמ"ד שיקום במסגרת חוות הדעת מיום 11.7.2017.
- ב. ארבעה (4) חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים (2), והתנאי הוא שלא יעבור את העבירה שבה הורשע בתיק זה או עבירה שיש בה יסוד של התרשלות בשימוש בחומרים מסוכנים.
- ג. הורדה לדרגת סמ"ר.

- ניתן היום, 24 ביולי 2017, בלשכה ושלא במעמד הצדדים.
- זכות ערעור כחוק, לאחר הקראת גזר הדין.

שופט

נשיא

שופטת